

جایگاه و نقش مردم در امر به معروف و نهی از منکر مسئولان حکومتی از دیدگاه فقه امامیه

عبدالله حبیبی^۱، سید محمد حسن ملائکه پور شوشتری^۲، یعقوب محمدی^۳

^۱استاد مدعو دانشگاه غیرانتفاعی امیرالمومنین اهواز

^۲عضو هیئت علمی دانشگاه شهید چمران اهواز

^۳کارشناسی ارشد فقه و مبانی حقوق اسلامی دانشگاه غیرانتفاعی امیرالمومنین اهواز

چکیده

امر به معروف و نهی از منکر، به عنوان یکی از احکام اجتماعی دین مبین اسلام که به نحو کفایی بر آحاد جامعه واجب گردیده، از جلوه‌های سیاست جنایی مشارکتی اسلام است و مردم مستقیماً و از طریق نظارت عمومی و همگانی بر عملکرد افراد، نظارت دارند، سنت اجتماعی امر به معروف و نهی از منکر از ویژگی‌های جامعه دین‌محور است که رابطه عمیق و مداوم بین حاکمیت و امت را ایجاد نموده است. مطابق اصل هشتم قانون اساسی، اجرای این فریضه را وظیفه همگانی و متقابل بر عهده مردم نسبت به یکدیگر و دولت نسبت به مردم و مردم نسبت به دولت دانسته است، به عبارت دیگر هر مسلمانی خود را در مقابل اعمال دیگران مسئول می‌داند و نسبت به تعدی و تجاوز افراد و گروه‌ها به حقوق ملت و حدود الهی عکس‌العمل نشان می‌دهد، چنین نظارتی نه تنها خدشه‌ای بر حقوق و آزادی‌های دیگران وارد نمی‌سازد؛ بلکه موجب آسایش، امنیت و اطمینان خاطر در زندگی فردی و جمعی اشخاص می‌شود. نتایج پژوهش حاضر نشان داد که نقشی که امر به معروف و نهی از منکر در جامعه به عنوان نظارت همگانی بر عهده دارد، ایجاب می‌کند که این تکلیف با معیارهای مشخصی صورت پذیرد و حدود و میزان این نوع مداخله و مشارکت به نحو دقیق و سنجیده، تعیین و تبیین شود، چنانچه به این مهم توجه نگردد، چه بسا موجب بروز هرج و مرج در نظام اداری، اجتماعی، اقتصادی و... حکومت و کشور می‌شود و قانون‌گذار می‌تواند با اتخاذ سیاست جنایی تقنینی سنجیده و با توجه به قانون اساسی کشور و شرایط زمانی و مکانی خاص جامعه خود، زمینه مشارکت مثبت مردم و نهادهای اجتماعی را در برنامه‌های پیشگیری از جرم فراهم آورد.

واژه‌های کلیدی: امر به معروف و نهی از منکر، سیاست جنایی، پیشگیری از جرم، نظام دین‌محور

مطالعات علوم سیاسی، حقوق و فقه

دوره ۷، شماره ۱، بهار ۱۴۰۰، صفحات ۲۷۶-۲۶۴